

มากกว่า... ถอดบทเรียน

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

มีนาคม 2562

การวิจัย

เริ่มด้วยปัญหา (Research Question) แล้วก็หาวิธีที่จะช่วยให้แตก ทำความเข้าใจ หรือว่าแก้ปัญหา/ตอบโจทย์ ก็เกิดความรู้ที่จะแก้ปัญหาหรือตอบโจทย์ ให้เข้าใจขึ้น เราเรียกว่า “การวิจัย” (Research)

การจัดการความรู้ (KM)

เป็นการสร้างความรู้จากเรื่องราวความสำเร็จ ดีความ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำความเข้าใจกัน เอาทฤษฎีมาตีความสำเร็จ เพื่อทำความเข้าใจว่าสำเร็จได้เพราะอะไร ? มีขั้นตอนต่าง ๆ อย่างไร ? และในที่สุดก็เกิดความเข้าใจ เกิดความรู้ขึ้นเป็นการสร้างความรู้ อีกทางหนึ่ง

KM

กระบวนการค้นหาความรู้
รวบรวม วิเคราะห์
สังเคราะห์

จัดระบบ เพื่อ สปรร.
ตรวจสอบ
นำไปใช้ประโยชน์

การถอดบทเรียน

บทสรุป (ความรู้) ที่เป็น
รูปธรรมที่ได้จาก
กระบวนการทำงาน

ผลการทำงานให้บรรลุ
เป้าหมาย และปัจจัยเงื่อนไข
ที่ทำให้เกิดผลตามนั้น

ความสำคัญของการถอดบทเรียน

ระยะสั้น

- ปรับปรุงเทคนิคการทำงาน
- ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์
การเปลี่ยนแปลง
- ผลการดำเนินงานโครงการ
ดีขึ้น

ระยะกลาง & ระยะยาว

- เกิดความเชื่อมั่นในการทำงาน
และเผชิญปัญหามากขึ้น
- เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อได้เห็น
พัฒนาการของโครงการ
ที่ดีขึ้นหลังจากนำบทเรียนไปใช้

รูปแบบ การถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนหลังการทำงาน (After Action Review)

การถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่อง (Storytelling)

การเรียนรู้จากบทเรียนที่ดีหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

วิธีที่ ๑ การถอดบทเรียนหลังการทำงาน (After Action Review: AAR)

เป็นการทบทวนความสำเร็จหรือล้มเหลว
ภายหลังจากทำงาน เพื่อค้นหาว่าเกิดอะไรขึ้น
ทำไมจึงเกิด และจะดำรงจุดแข็ง ปรับปรุง
จุดอ่อนได้อย่างไร

หัวใจของ AAR คือ การเปิดใจเรียนรู้ซึ่งกัน
และกัน มากกว่าการวิพากษ์วิจารณ์
ไม่ได้หาคนผิด แต่ต้องการปรับปรุงงานในครั้ง
ต่อไปให้ดีกว่าเดิม

ขั้นตอนการทำ AAR

ทำ AAR **ทันที**หลังจากจบเสร็จสิ้นการทำงาน

ทบทวนวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน

เปรียบเทียบความแตกต่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับที่คาดหวัง

ถ้าต้องทำภารกิจนี้ในครั้งต่อไปจะแก้ไขอย่างไร

มีผู้กระตุ้น (fa) ตั้งคำถามให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น

สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ไม่มีการกล่าวโทษซ้ำเติม

จดบันทึก

7 คำถาม การ ถอดบท เรียน

7 คำถาม

Q1. ที่ผ่านมาเราและทีมงานกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างไร?

Q2. ที่ผ่านมามีผลสำเร็จอะไรบ้าง ที่มีคุณค่าแสดงถึงตัวตนของเราและทีมงาน?

Q3. อะไรคืออุปสรรคที่กีดขวางเราและทีมงานในการบรรลุเป้าหมาย?

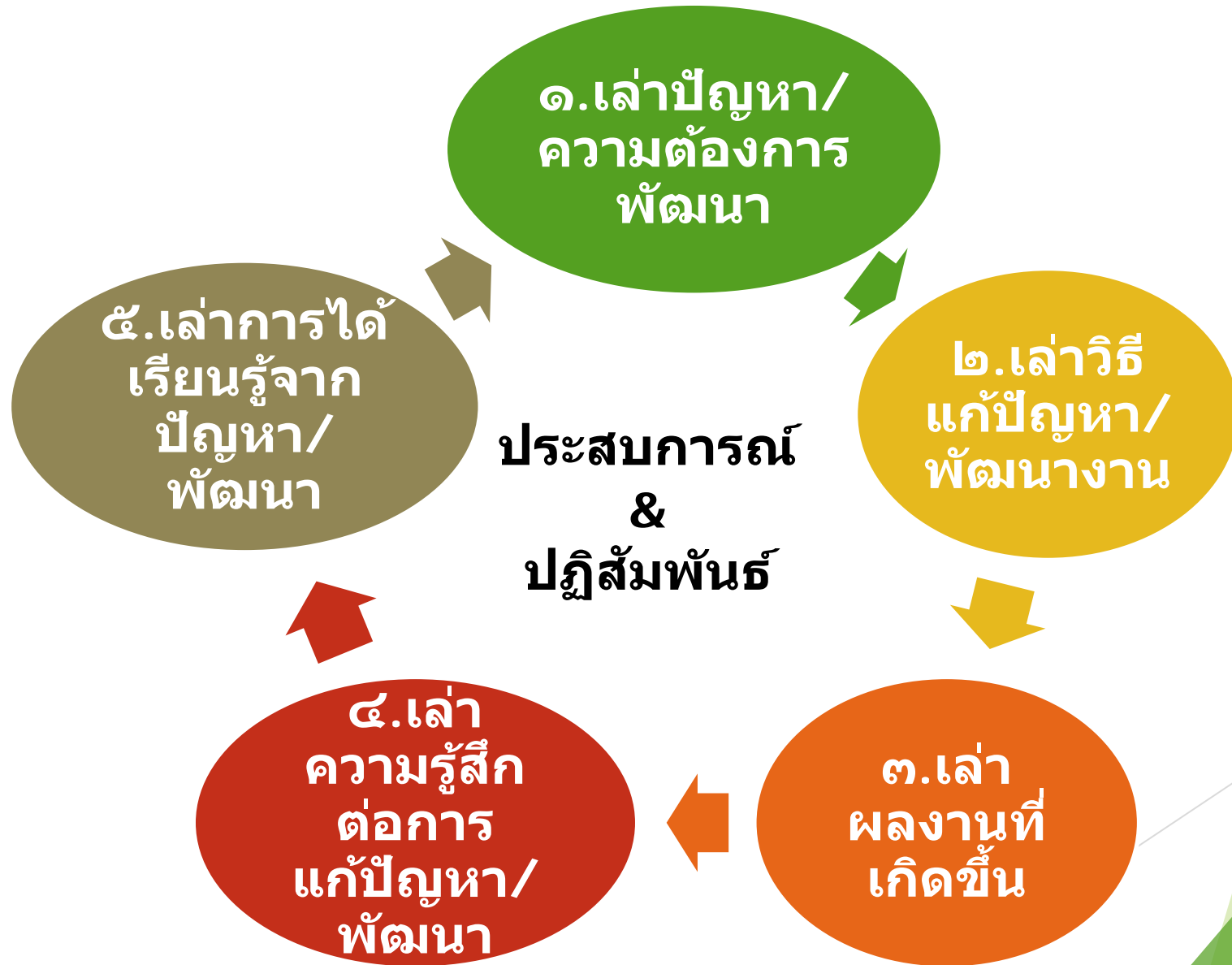
Q4. อะไรคือวิธีการที่ดีเลิศที่ทีมงานได้ทำขึ้นให้บรรลุเป้าหมาย?

Q5. อะไรคือวิธีการที่เราคิดไม่ถึง(ยอดเยี่ยม/สร้างสรรค์)ที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย

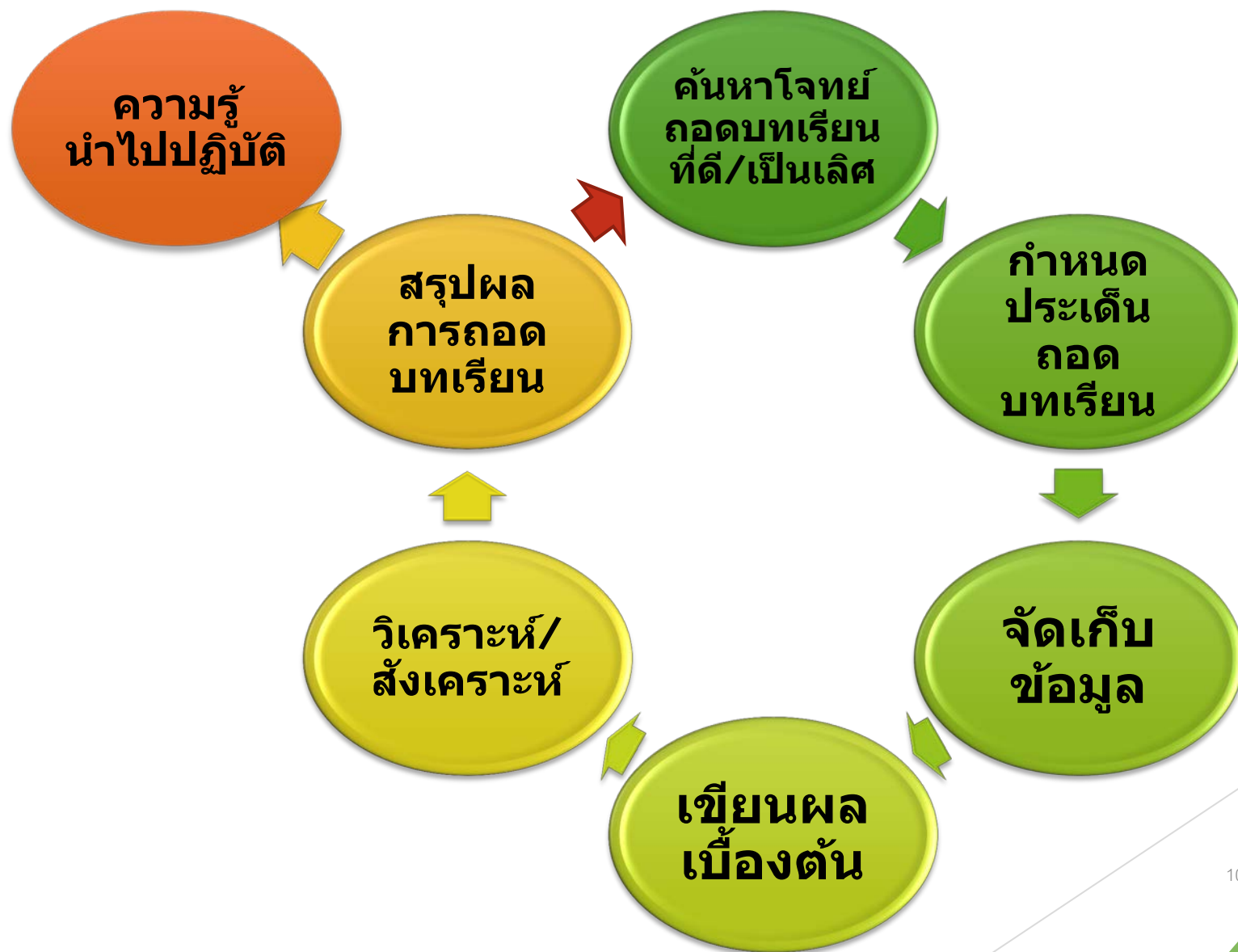
Q6. ต่อไปนี้เราและทีมงานจะกำหนดเป้าหมายอย่างไร?

Q7. ต่อไปนี้เราและทีมงานจะกำหนดวิธีการให้บรรลุเป้าหมายอย่างไร?

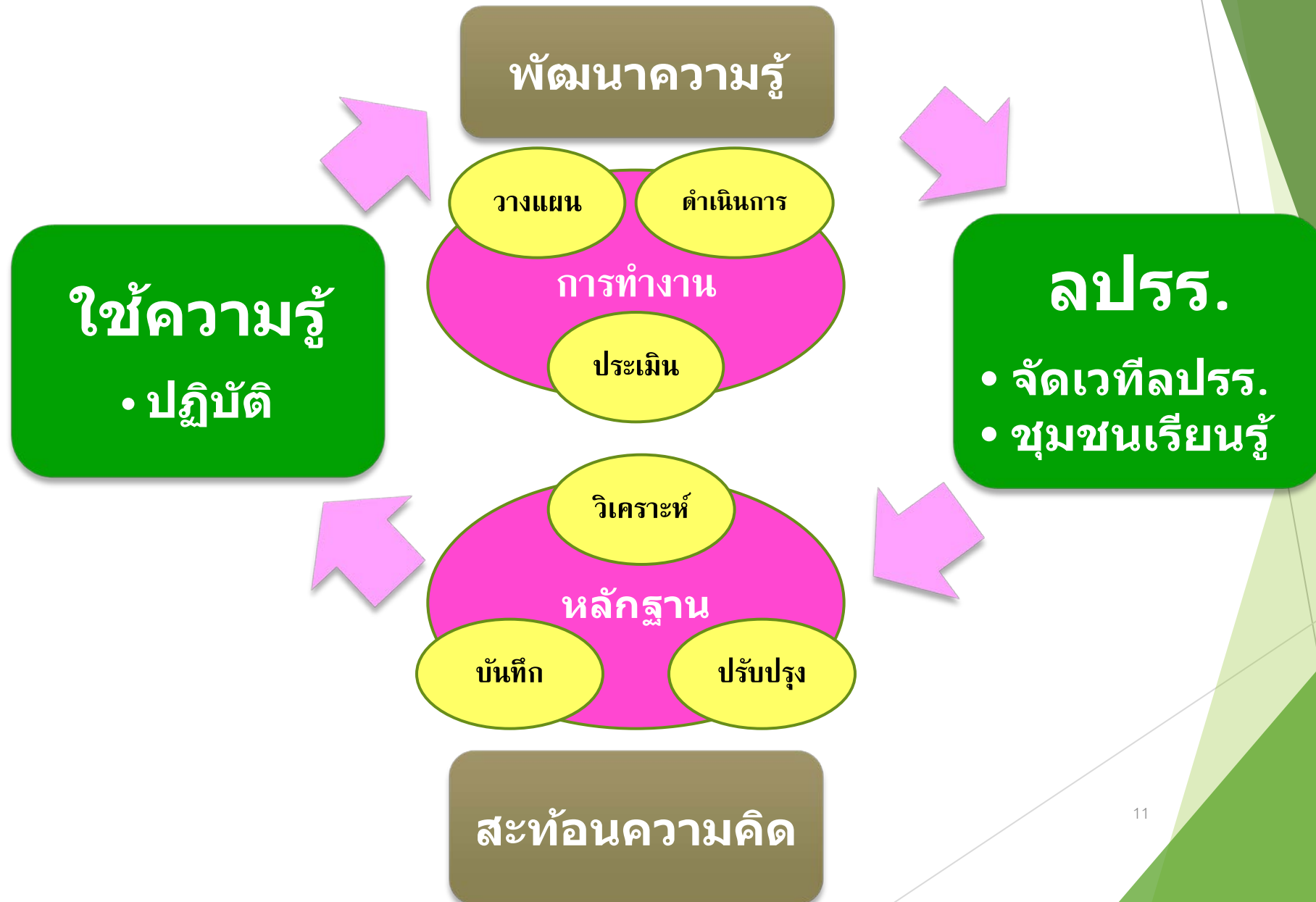
วิธีที่ ๒ การถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่อง (Storytelling)

วิธีที่ ๓ การเรียนรู้จากบทเรียนที่ดีหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การจัดการความรู้เพื่อทำ Best Practice

ตัวอย่างการถอดบทเรียนหลังการดำเนินงาน

After Action Review : AAR

การจัด
อบรม/
สัมมนา

กำหนด
เป้าหมาย

วางแผนการ
ทำงาน
ร่วมกัน

ดำเนินการ

สรุป
“บทเรียน”
ร่วมกัน
(AAR)

ตัวอย่างการนำการถอดบทเรียนไปใช้ประโยชน์

จัดเวทีถอดบทเรียน
ผู้มีประสบการณ์ใน
การป้องกันกำจัด
หนอนเจาะผล
ทุเรียน

สรุปบทเรียน
(ความรู้)
ที่ได้

ออกแบบนำไป
ทดสอบใน
ศพก.ทุเรียน
อ.กรงปินัง
จ.ยะลา

ตัวอย่างการนำการถอดบทเรียนไปใช้ประโยชน์

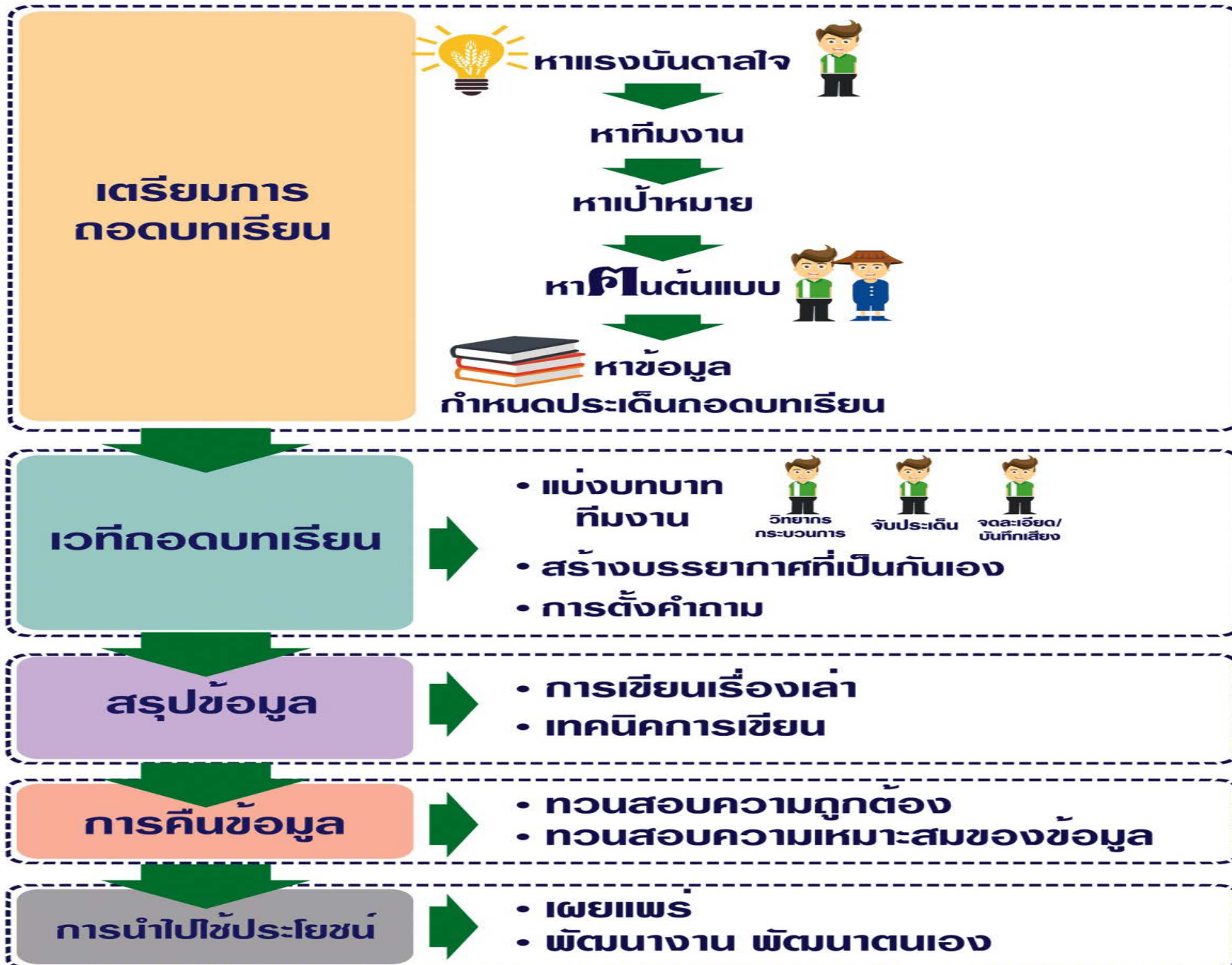

- หาทีม
- กำหนดเป้าหมาย
- คัดเลือก ศพก.
- วางแผน
- ถอดบทเรียน

สรุปบทเรียน
(ความรู้)
ที่ได้ ตามเป้าหมาย
ที่กำหนด

- พัฒนาการ
ทำงานของ ศพก. /
ปรับปรุงโครงการ
- นำไปเผยแพร่
เพื่อให้ ศพก.อื่น ๆ
- ปัจจัย
ความสำเร็จ/
อุปสรรค ลปรร.

ขั้นตอนการถอดบทเรียน

การบันทึกบทเรียน

๑. การเตรียมตัว
ก่อนบันทึกบทเรียน

๒. การบันทึก
ข้อมูล

๓. การสรุป
บทเรียน

๑. การเตรียมตัวก่อนบันทึกบทเรียน

- ศึกษารายละเอียดของกิจกรรมที่จะถอดบทเรียน
- ศึกษารายละเอียดกรอบแนวคิด ขั้นตอนการถอดบทเรียน และประเด็นคำถามที่ใช้ในการถอดบทเรียน
- จัดเตรียมอุปกรณ์ในการบันทึกการถอดบทเรียน
- เตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ

๒. การบันทึกข้อมูล

- ข้อมูลเบื้องต้นและวิธีการจัดกิจกรรมถอดบทเรียน
- ข้อมูลการเล่าเรื่อง การวิเคราะห์ และการอภิปราย
ของผู้ร่วมถอดบทเรียน
- ข้อมูลบรรยากาศระหว่างการถอดบทเรียน

๓. การสรุปบทเรียน

- ฐานความคิดความเชื่อ
- กระบวนการทำงาน
- เทคนิควิธีการ กลยุทธ์ต่าง ๆ
- ความสำเร็จที่เกิดขึ้น
- ปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ

หลักการเขียน

๑. การเก็บข้อมูลก่อนการเขียน
๒. การตั้งชื่อเรื่อง
๓. การวางโครงเรื่องตามประเด็นที่ถอดบทเรียน
๔. การหาเพื่อนช่วยเขียน
๕. การลงมือเขียน
 ๑. ส่วนนำ
 ๒. ส่วนเนื้อหา
 ๓. ส่วนสรุป

๕. เขียนเล่าความเป็นจริง/อ้างอิงที่มา
๖. เนื้อหามีความเชื่อมโยงกันในแต่ละย่อหน้า
(< ๒๐ บรรทัด)
๗. เขียนง่ายๆ ใช้คำง่ายๆ และเขียนให้ถูก
๘. ประโยคกระชับ ไม่กำกวม
๙. การอ่านเพื่อทบทวนและตรวจสอบความถูกต้อง

ปรัชญา 3H ของการถอดบทเรียน

เมื่อใดที่ลงมือทำ (Hand)
เมื่อนั้นต้องได้ความรู้ (Head)

เมื่อใดที่ทำเสร็จ เมื่อนั้นต้อง
ได้ความรู้เพิ่มขึ้น

เมื่อใดที่ทำอีกครั้ง เมื่อนั้น
ต้องมีความรู้คู่การทำ และ
ต้องทำได้ดีกว่าครั้งก่อน ๆ

The more you work, The more you learn.

“ยิ่งทำงานมาก ก็ยิ่งเรียนรู้มาก”